

БАНК ЯК ОБ'ЄКТ УГОДИ М&А

Яременко Наталія Сергіївна

асистент кафедри економічної кібернетики ДВНЗ «Українська академія банківської справи НБУ»

Активізація процесів концентрації банківського капіталу внаслідок зростання конкуренції, підвищення вимог по достатності капіталу [1], викликає потребу в оцінці потенційних об'єктів злиття і поглинання для досягнення поставлених цілей. В процесі кваліфікованої оцінки мають бути враховані особливості банківського бізнесу і відмінності банку від звичайного підприємства.

Серед основних особливостей, перш за все, необхідно виокремити жорстку регламентацію та нагляд за банківською діяльністю зі сторони Національного банку України. Діяльність банків пов'язана з таким питанням державної важливості, як забезпечення грошового обігу, переміщення капіталу і тим самим – забезпечення здоров'я фінансів країни.

В умовах ринку між банками іде жорстка конкурентна боротьба, що змушує їх підвищувати ризиковість своїх операцій, що, в свою чергу, може призвести до банкрутства. А крах банківської установи наносить шкоду не лише його власникам, але й суспільству загалом. Усе це і робить регулювання їх діяльності та нагляду необхідним завданням держави [2].

В Україні, згідно із Законами України «Про банки і банківську діяльність» і «Про Національний банк України», функції банківського регулювання та нагляду здійснює НБУ. Посилений контроль за діяльністю банків починається з державної реєстрації та ліцензування і продовжується у формі дистанційного нагляду та аудиту, що чергуються з інспекційними перевітками.

Другою особливістю діяльності банку є низький рівень власного капіталу і велика питома вага позикових коштів. У порівнянні з підприємствами інших

сфер діяльності власний капітал комерційного банку займає незначну питому вагу у сукупному капіталі, приблизно 8 – 10% [3]. Вітчизняні банки за рівнем капіталізації значно відстають від іноземних банків, що зменшує їх конкурентоспроможність. В такій ситуації іноземні банки можуть витіснити з ринку українські, які для зміцнення своїх позицій мають підвищувати рівень капіталізації, і найоптимальнішим шляхом до цього є збільшення показника адекватності капіталу через консолідацію банківської системи, а саме через створення банківських об'єднань, злиття чи поглинання.

Також для банку притаманний великий ступінь концентрації ризиків. Ця особливість обумовлена специфікою функцій, які виконує кожен банк. Банки мають багато партнерів, клієнтів, позичальників, фінансовий стан яких здійснює безпосередній вплив на їх положення. Також банк нашоується на зовнішні відносно його діяльності ризики, причому деякі з них, такі як ризик невідповідності умовам державного регулювання, мають першочергове значення в банківській діяльності.

Незаперечною відмінністю банку від звичайного підприємства є специфіка ведення бухгалтерського обліку. На відміну від підприємства, в банку всі операції оформлюються лише бухгалтерськими проводками і без відповідної реєстрації не існують. Так як для оцінки вартості банку необхідно використовувати дані бухгалтерської звітності, то очевидно, що методи та підходи, які використовуються для оцінки банків та підприємств, будуть відрізнятися.

Розглянуті особливості банків як об'єктів угоди, дають змогу узагальнити специфіку оцінки вартості банку для зазначених цілей:

1. В угодах M&A банк розглядається як об'єкт купівлі-продажу, специфічний товар. Це пов'язано з тим, що власник банку має право продати його, внести в залог, застрахувати. Як наслідок, банк стає об'єктом угоди, тобто товаром.

2. Злиття та поглинання передбачає оцінку ринкової вартості банку-продавця.

Ринкова вартість – вартість, за яку можливе відчуження об'єкта оцінки на ринку подібного майна на дату оцінки за угодою, укладеною між покупцем та продавцем, після проведення відповідного маркетингу за умови, що кожна із сторін діяла із знанням справи, розсудливо і без примусу [4].

3. При виборі методу оцінки вартості банку необхідно взяти до уваги, що при злитті та поглинанні банк розуміється як неперервно функціонуюча структура, тобто в даному випадку вартість банку буде розглядатися як здатність генерувати дохід чи прибуток;

4. Оцінка банку використовується для отримання справедливої ціни для банку-покупця, а також найбільш високої ціни для продавця.

5. Якщо злиття та поглинання проводиться внаслідок банкрутства, то оцінку вартості використовують для того, щоб контролюючий орган зміг забезпечити найвищу вартість покриття для кредиторів;

6. Хоча проведення операцій М&А знаходиться під наглядом контролюючого органу, однак вимагає постійного вдосконалення підходів до оцінки вартості.

Підводячи підсумок, можна сказати, що банк як об'єкт угоди М&А має ряд специфічних ознак, які відрізняють його від підприємства. З огляду на особливості банківської діяльності оцінка вартості банку в угодах М&А є основоположним елементом стратегії злиттів та поглинань. По-перше, оцінка обґрунтовує доцільність угоди, по-друге, дозволяє визначити успіх чи невдача чекає проведене злиття і розробити подальшу фінансову стратегію.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Національного банку України [Електронний ресурс]: постанова Національного банку України від 9 червня 2010 р. № 273. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0471-10>.

2. Вовчак, О. Д. Кредит і банківська справа [Текст] / О. Д. Вовчак, Н. М. Руцишин, Т. Я. Андрійків. – К. : Знання, 2008. – 564 с.

3. Стойко, О. Я. Банківські операції [Текст] / О. Я. Стойко. – К. : Лібра,

2000. – 252 с.

4. Про затвердження Національного стандарту №1 «Загальні засади оцінки майна і майнових прав» [Текст] : постанова Кабінету Міністрів України від 10 вересня 2003 р. № 1440 // Офіційний вісник України від 26.09.2003 р. 2003. — № 37. — С. 64.

Державний вищий навчальний заклад
“УКРАЇНСЬКА АКАДЕМІЯ БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ
НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ”

State Higher Educational Institution
“UKRAINIAN ACADEMY OF BANKING
OF THE NATIONAL BANK OF UKRAINE”